I чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНСоюз: HEnderson 5-8740 Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125 УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 129. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 12-го ЛИПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 12, 1961 No. 129. VOL. LXVIII.

ЗДА ЗБІЛЬШУЮТЬ ЗНОВУ СВОЇ ЗБРОЙНІ СИЛИ

ПЕНТАҐОН ОСТЕРІГАЄ ПРО НЕБЕЗПЕКУ В ЗВ'ЯЗКУ З СОВЄТСЬКИМИ ПОГРОЗАМИ ЩОДО БЕРЛІНУ

Вашинґтон. — Президент Кеннеді зарядив негайно перевірити оборонну силу ЗДА та вирішити, чи треба буде збільшити військову могутність країни у зв'язку з совєтськими погрозами щодо Берліну. Президент вирішив зробити це на суботній нараді зі своїми військовими і дипломатичними дорадниками секретарем оборони Робертом Мек Намара, державним секретарем Діном Раском і військовим дорадником генералом Максвеллом Д. Тейлором. На це рішення Президента мала вплив берлінська криза, а головним чином заява совєтського прем'єра Нікіти Хрущова, який повідомив, що СССР припинив задумане зменшення наземної армії на 1.200,000 вояків і наказав збільшити совєтський військовий бюджет на 33%, це значить на три більйони рублів, себто на $3.300,000,000. МекНамара заявив, що „звичайна обережність наказує нам щераз перевірити наші збройні сили. Тепер ми є сильні, якщо навіть не сильніші, як якийнебудь інший можливий аґресор. Але в обличчі неминучої дійсности, що стоїть перед нами, це значить загрози позбавити нас права тримати наші війська в Берліні, ми мусимо перевірити наші потреби. І це ми зробимо". Секретар Білого Дому П'єр Салінґер сказав журналістам, що Президент був під враженням заяви Н. Хрущова про збільшення совєтського військового бюджету. Що на рішення президента Кеннеді мала вплив і берлінська криза свідчить заява заступника секретаря оборони Росвелла Л. Ґілпатрика, який, зізнаючи в Сенатській Комісії Видатків, відповів на запити сенатора Вілліс Робертсона таке: „На мою думку, ми під військовим оглядом є дуже сильні. Якщо б нам не вистачало сили на те щоб зустрінути нову загрозу для Берліну, то ми звернемося до Конґресу і проситимемо про більше грошей". Перевірка стану збройних сил ЗДА має відбутися в найближчому часі, щоб Конґрес мав час ще на цій сесії ухвалити більше видатків на оборону, якщо зайде така потреба. Показ деяких бомбовиків в Москві це скріпив рішення членів Конґресу розбудовувати американське летунство, головним чином далекосяжні бомбовики, які уряд плянував був продукувати в зменшеному числі тому, що їх мали б заступити далекосяжні ракети. Представник уряду заявив, що московський уряд не спричинить ніякої зміни в плянах Стратеґічної Летунської Команди ЗДА. Від січня, коли президент Кеннеді перейняв владу в Білому Домі, його уряд вже два рази збільшував оборонний бюджет, додаючи до запропонованої президентом Д. Айзенгавером суми майже $3 більйони. Військовий бюджет виносить тепер — $43.412.345,000, яку то суму Палата Репрезентантів зменшила на $231.240,000. Бюджет є тепер в Сенатській Комісії Видатків. Секретар оборони МекНамара заявив, що це збільшення оборонного бюджету ЗДА зовсім не дає оправдання Хрущову збільшувати свій військовий бюджет, він не оправдує того, що Хрущов припинив зменшення збройних сил СССР, які виносять аж 3.623.000 вояків, і які мали бути зменшені до 2.423.000 до найближчого року, бо американські збройні сили є далеко менші щодо числа.

Сателіт „Тайрос" слідкуватиме за гураґанами на Атлантику

Вашинґтон. — Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація повідомила, що у найближчих днях випустять із летунської бази на Флориді сателіт погоди „Тайрос", який слідкуватиме за тим, як творяться гураґани в районі на південь від Караїбського моря і як вони після того вдаряють на ЗДА. Сателіт погоди „Тайрос III" має бути „ловцем" гураґанів та має служити метерологічним цілям, бо буде робити знимки з того, як виникають гураґани і як рухаються в північному напрямі. Це буде дуже важливий крок в боротьбі з нищівною силою гураґанів, бо можна буде наперед знати, де виникає новий гураґан чи тайфун та заздалегідь підготовитися до боротьби проти нього, повідомляючи про небезпеку населення тих районів, яким загрожує гураґан.

Помер Андрій Тарас, відомий громадський діяч, довголітній секретар Відділу УНС в Олифанті

В суботу 8-го липня ц. р. помер несподівано довголітній секретар 406 Відділу УНСоюзу в Олифанті, Па., Андрій Тарас. Покійний був колись секретарем Союзу Згоди Братств, а після цього довгі роки секретарем Відділу УНСоюзу в Олифанті, невтомним союзовим та громадським діячем і зразковим патріотом. До останньої хвилини трудився на союзовій та громадській ниві і ще день перед смертю полагоджував справу членства в УНСоюзі своїх правнуків, яких саме вписав у члени. Похорон Покійного відбудеться в четвер 13 липня о год. 9-ій рано з церкви св. Кирила і Методія в Олифанті.

В АМЕРИЦІ

● **В місті Колман** в Південній Дакоті за президентури Айзенгавера побудували були новий поштовий будинок, на якому прибили металеву таблицю, що це сталося за урядування Айзенгавера, а головним поштмайстром був тоді Артур Соммерфілд. Коли прийшов до Білог Дому Кеннеді, місцева поштова влада наказала зняти цю таблицю, але на інтервенцію сенатора — республіканця Карла Мундта теперішній головний поштмайстер Едвард Дей наказав знов прибити цей напис на поштовий будинок.

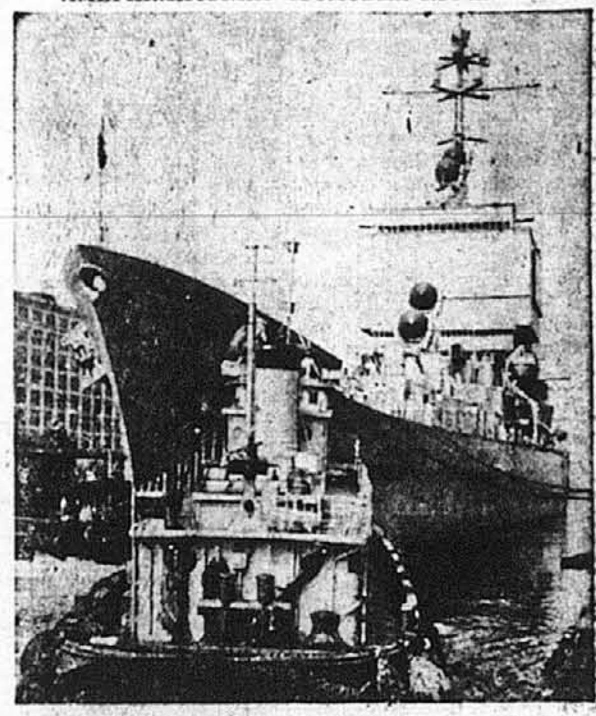
● **До президента Кеннеді** в Гаянніс Порті, Масс., ішов військовий дорадник Президента генерал бриґади Ч. В. Кліфтон, який був у спортовій сорочці без відзнак. Аґент секретної служби не хотів його впустити до будинку, хоч генерал показував йому задресовану до себе коверту з канцелярії Президента. Аж коли генерал показав поліцистові, що на коверті був напис „строго довірочне", тоді міг увійти до мешкання Президента.

● **Між 21 і 23 липня** в столиці Гондурасу відбудеться конференція представників держав Середущої Америки: Ґватемалі, Ель Сальвадору, Нікараґви, Коста Ріка, Панами і Гондурасу.

● **32-річний Мікі Томпсон** з Ель Монте в Каліфорнії 9-го липня встановив вже 14-ий крайовий і міжнародний рекорд швидкости їзди автом. Ці рекорди є в різних клясах (за латинською азбукою) Б. Ц. Д. Е і Ф.

● **Комісар пожежної сторожі** в Ню Йорку Едвард Кавaнаг ствердив, що на 27,607 випадків пожежі в минулому році аж 5,063 випадки спричинили діти. Батьки повинні тримати сірники в такому місці, щоб діти не могли їх дістати.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АТОМОВИЙ КРУЖЛЯК

Новозбудований могутній американський атомовий кружляк „Лонґ Біч" вертається до своєї корабельні в Бостоні після двох днів спробної подорожі. Цей кружляк буде озброєний в керовані ракети. Влучений до воєнної фльоти він буде у вересні цього року.

ПОСАДНИК РОБЕРТ ВАҐНЕР ОЧОЛИВ КОМІТЕТ ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ ВЕЛИКОГО НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Посадник міста Ню Йорку, Роберт Ф. Ваґнер перейняв офіційний провід Комітету для відзначування Тижня Поневолених Націй і погодився виступити, як головний промовець під час маніфестаційного зібрання, що відбудеться в понеділок 17 липня ц. р. о 12 год вполудне в ратуші міста Ню Йорку. Водночас із цим, він видав з датою 12 липня, проклямацію про відзначування Тижня Поневолених Націй населенням міста Ню Йорку. Погодився посадник Ваґнер очолити нюйоркський комітет на прохання 5 американських організацій, пов'язаних з проблемою поневолених народів за залізною куртиною: Конференції Американців Центрально і Середньо Европейського походження (КаСІД), Американської Конференції для визволення не-російських народів у СССР, Крайового Комітету Поневолених Націй, Американських Приятелів - Поневолених Націй й Асамблеї Поневолених Европейських Народів. Відзначування Тижня Поневолених Націй у Ню Йорку почнеться в неділю 16 липня о год. 10-ій перед полуднем, урочистою Богослужбою у Катедрі св. Патрика в Ню Йорку, що її відправлять священики з катедральної парафії, як теж Богослуженнями на інтенцію поневолених народів у протестантських церквах і жидівських синагогах. В Богослуженнях візьмуть масову участь репрезентації окремих народів, в їх національних одягах. Головна урочистість відбудеться в понеділок 17 липня 1961 р. в Сіті Голл у Ню Йорку, з короткою програмою, на яку складуться промови представників поневолених народів і виступи їх мистецьких ансамблів. Головну промову виголосить посадник міста Роберт Ф. Ваґнер, що його представить радний міської управи Брукліну Томас Дж. Кюіте, член Крайового Комітету Поневолених Націй у Вашинґтоні. Провідником церемонії буде адв. Стефан Ярема, голова американської Федерації для визволення не-російських народів у СССР, й екзекутивний директор Українського Конґресового Комітету. Комітет Об'єднаних Українсько-Американських Організацій відділу УККА в Ню Йорку проголосив окремий заклик до українців Ню Йорку й околиці взяти масову участь у згаданих недільній і понеділковій урочистостях. Крайовий Комітет Поневолених Націй, що його очолює проф. д-р Лев Добрянський, в склад якого входять університетські професори, провідники робітничих спілок, священики, керівники індустрійних підприємств, журналісти, видавці, громадські та національностеві діячі, як теж численні сенатори і конґресмени ЗДА, очікує на проголошення президентом Кеннеді спеціяльної проклямації, подібної до проклямацій кол. президента Айзенгавера в 1959 і 1960 рр. Резолюція про Тиждень Поневолених Народів була підтримувана активно президентом Кеннеді під час його виступів у Сенаті ЗДА.

Організація Оборони Лемківщини влаштовує ювілейну зустріч лемків ЗДА і Канади

Ню Йорк. — Для відзначення 25-річчя з дня заснування і діяльности Організації Оборони Лемківщини Управа її скликає на неділю 16 липня ц. р. ювілейну зустріч лемків ЗДА і Канади. Відбудеться ця зустріч в осередку лемківського руху за океаном у Йонкерсі, на площі і в галі Рамп при 220 Йонкерс Евню. Мета цієї ювілейної зустрічі заманіфестувати кровну і духову єдність лемків з великим українським народом і ствердити вірність їх українській самостійницько-державній ідеї та запротестувати перед світом проти насильного і безправного виселення польським комуністичним режимом українців Лемківщини, Посяння, Холмщини і Підляшшя, домагаючися водночас із цим їх повороту на рідні землі. Ювілейна Зустріч Лемків Аберики й Канади буде однією з найбільших маніфестацій свідомих лемків за весь час лемківської еміґрації за океаном. Сподіваються, що на цю Зустріч прибуде кілька тисяч виходців з Лемківщини. Зустріч лемків почнеться о год. 12:15 Службою Божою в намірені українців Лемківщини в місцевій українській греко - католицькій церкві св. Михаїла при Чеснат вулиці. В офіційно - мистецькій частині Зустрічі, яка розпічнеться о год: 2-ій по полудні, промовлятимуть голова Управи ООЛ проф. Іван Сквіртнянський, член-основник д-р Михайло Родик, редактор „Лемківських Вістей" Степан Женецький і д-р Ярослав Падох. Будуть схвалені відповідні резолюції. У мистецькій частині виступлять: мішаний хор СУМА з Йонкерс, дир. О. Стефанчук, дівочий хор з Бріджпорту, дир. Іван Хом'як, мандолінова оркестра СУМА з Йонкерс, дир. О. Стефанчук та велика, 35-членна духова оркестра СУМА з Джерзи Сіті, яка відограє пару концертових точок та буде приґравати для розваги учасників Зустрічі. Після офіційно - мистецької частини — дозвілля на площі й забава у великій галі.

Президент Пакістану приїздить на наради про Середній Схід і Південну Азію

Вашинґтон. — У цьому тижні будуть переведені у Вашинґтоні важливі наради над відносинами на Середньому Сході і в південній Азії у зв'язку з приїздом пакістанського президента маршала Аюба Хана. За газетними твердженнями, Пакістан має жаль до ЗДА за ніби надто прихильне й одностороннє ставлення супроти Індії, з якою Пакістан має від 1947-го року спір за Кашмір. ЗДА не хочуть втручатися в той спір і Пакістан, який є членом Центрального оборонного пакту (СЕНТО) й Південно-азійського пакту (СЕАТО) ніби розчарований браком належної підтримки від союзницької Америки. Також поруч із Пакістаном — Філіппіни і Вільний Китай (на Формозі), а також частинно Сіям, ніби невдоволені політикою нової американської адміністрації. Філіппіни і Сіям розчаровані становищем Америки на останньому з'їзді СЕАТО в столиці Сіяму Банґкоку, де не прийнято ніяких рішучих постанов, якими треба було активно протиставитись комуністичному наступові в Ляосі, а Вільний Китай сильно занепокоєний готовістю ЗДА визнати комуністичного сателіта Зовнішню Монголію та допустити до мериторичної дебати в Об'єднаних Націях над справою членства комуністичного Китаю.

Аденауер проти мирової конференції в справі Німеччини

Мюнхен. — Західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер виступив у своїй промові в Мюнхені на зібранні Християнсько - демократичної Унії проти проєкту скликання тепер мирової конференції всіх воюючих в другій світовій війні країн, що її поручав в своїх останніх виступах посадник Західнього Берліну, соціял-демократ Віллі Брандт. Аденауер обурювався на той проєкт, як цілком практично безвартний і нереальний. Так само, Аденауер рішуче заперечував твердження Хрущова, наче б підписання мирового договору з двома Німеччинами могло облегшити міжнародню атмосферу. „Який глузд з такого мирового договору — казав Аденауер — коли обидва міжнародні протилежні табори ведуть далі перегони у збросині?" Тому він твердив, що найпершою міжнародною необхідністю є міжнародне роззброєння, а не штучні міжнародні конференції та практично безвартні ніби-то мирові договори. Аденауер різко атакував своїх соціялістичних опонентів і суперників закидаючи їм „невтралістичні" тенденції. Він закликав німців мати довір'я до нього 85-літнього канцлера, та до західніх союзників Німеччини, і відкидати всякі концепції, які ніби мають йти назустріч Москві, щоб заспокоїти їхні апетити. Тут Аденауер пригадав м. ін. проєкт Рапацького на безатомову смугу в Середній Европі та спитав, який глузд мала б така смуга в добі далекосяжних ракет і суперсонічних літаків. Аденауер виголосив свою промову в минулу неділю у ході передвиборчої кампанії.

Большевики виявили кілька нових типів своїх військових літаків

Москва. — На великому летунському показі в минулу неділю 8 липня ц. р. на летовищі Тушіно під Москвою большевики показали кілька нових родів своїх бомбардувальників, бойових літаків проти підводних човнів і гелікоптерів. Показ тривав дві години і йому приглядались сотні тисяч народу. До американського летунського аташе полк. Мелвіна Нілсена й інших закордонних старшин безпосередньо перед показом підійшли совєтські емведисти з домаганням відкласти на бік фотоапарати. Згодом закордонні журналісти дістали деякі світлини від офіційної аґенції ТАСС-а й вони появились в західній пресі. За коментарями закордонних обсерваторів — нові совєтські літаки дійсно виявляють поступ у порівнянні з колишніми. Названий вгорі американський летунський фахівець признав, що те совєтське летунське видовище робило „досить глибоке враження". Присявними були Нікіта Хрущов, совєтський міністер військових справ маршал Родіон Маліновський, генераліція і різні інші большевицькі „проміненти". Позаду Хрущова на трибуні стояв совєтський астронавт Юрій Ґаґарін. Найбільше враження робили новий суперсонічний чотиромоторовий бомбардувальник із величезною простяжністю крил, ескадриля 10-х бойових літаків із двома ракетними моторами та скісними крилами, та великий гелікоптер, який віз причеплений на линвах модель ракети „Восток". За західніми коментарями, цей летунський показ, влаштований зараз на другий день після заяви Хрущова про підвищення совєтського військового бюджету мав на цілі додати ваги хрущовським погрозам на адресу Берліну.

Кувайт старається за посередництво арабських країн і Індії

Кувайт. — Шеїх Кувайту Абдуллах Аль-Салім аль-Сабах вислав свого міністра фінансів і нафтових справ шеїха Ябер Ахмеда до З'єдиненої Арабської Республіки і потім до інших арабських країн, щоб з'єднати собі їх прихильність для оборони суверенности Кувайту проти територіяльних зазіхань збоку Іраку. Місія генерального секретаря Арабської Ліґи, який їздив до столиці Іраку Багдаду і потім до Кувайту на нараду з названим шеїхом не дала позитивного висліду, бо іракський прем'єр генерал Кассім не хотів відступити від свого твердження, що Кувайт є „інтеґральною частиною" Іраку, як колишня частина тієї провінції за часів панування Туреччини, що тепер належить Іракові. Тому кувайтський шеїх ствердив, що нема плятформи для будьяких переговорів, бо Кувайт рішуче відмовляється приєднатись до Іраку, а шеїх Кувайту не хоче стати губернатором із призначенням від прем'єра Іраку. Гадають, що різні арабські краї, зокрема З'єдинена Арабська Республіка, використають теперішню коньюнктуру для вимагання більших вплат збоку багатого Кувайту до т. зв Арабського Фінансового Інституту, що є прибічною касою Арабської Ліґи. Кувайт дав туди вже $ 14 мільйонів і посередньо помагав Іракові та Йорданії. Шеїх Кувайту радий би дістати згоду індійського прем'єра Неру, щоб той своїм авторитетом вплинув на іракського прем'єра і переконав його в безпідставності претенсій супроти Кувайту. Рада Безпеки ОН не прийняла в цій справі ніякого рішення, бо СССР унеможливив прийняття примирливої резолюції своїм новим „вето".

РАСК ТАВРУЄ ІМПЕРІЯЛІЗМ СССР І КОМУНІСТИЧНИЙ „СВІТ НАСИЛЬСТВА"

Державний секретар Дін Раск.

Вашинґтон. — Треба протиставити „чесний світ" „світові насильства" — заявив державний секретар Дін Раск у великій промові на тему нинішньої міжнародної ситуації і закордонної політики ЗДА, яку він виголосив в минулий понеділок 9 липня ц. р. на собіді в Клюбі Крайової Преси. Дін Раск дав нищівну характеристику совєтського і комуно-китайського імперіялізму. Він признав, що коли б і не було комунізму, то націоналістичні рухи і гін до поправи соціяльно - економічних відносин у відсталих країнах створювали б поважні труднощі. Але з тими труднощами „можна б дати собі раду". Зате за єдину дійсну причину затяжної міжнародної кризи Раск визнав „факт, що Совєтський Союз не захотів співпрацювати в Об'єднаних Націях ані в дійсності, ні формально, і не хотів виконати зобов'язання, що їх прийняв із нами під час останньої великої війни. Посідання влади перетворено в амбіцію дістати ще більшу владу. Здібність протиставитись праву перейшла у призирство до права. Викувано й прийнято доктрини для сприяння такого імперіялізму, як його знає трагічна історія людства. Цілу країну щільно відмежовано від решти світу, а таємність стала головною стратеґічною зброєю. Установу міжнародної спільноти або легковажено, або з-зовні підривано. У тому процесі викривлено або вигадано спеціяльну мову для міжнародного вжитку. „Мир" став словом для означення умовин, в яких можна б проводити їх світову революцію. „Аґресією" є все те, що стоїть їм на дорозі. „Народною демократією" названо режими, які наставлено без переведення вільних виборів. Голосно прославляється самовизначення, але тільки в обширах, які не є під комуністичною контролею". Дін Раск ствердив далі, що накликування комуністами до міжнародних конференцій і переговорів — це тактичний маневр для переводження виключно тільки своїх політичних плянів і свого диктату. Цьому наступові Москви і Пейпінґу Раск пропонує протиставити стратеґію творення „чесного світу", опертого на чартер Об'єднаних Націй, при чому він сподівається приєднати не тільки 40 країн, з якими ЗДА мають союзні договори, але й 50 так званих невтральних країн, які зацікавлені в Об'єднаних Націях задля збереження власної самостійности й отримання від ОН різнородної допомоги. Раск звернув увагу, що всі невтральні країни здобули свою свободу не на принципах большевицької революції, а революції американської та що вони линуть до західньої демократії, а не комуністичної диктатури. Тому Раск вважає за необхідне, щоб ЗДА „вхопили в свої руки провід у власній революції за волю". „Ми не зречемось того проводу у користь тих, що підривають його і хочуть його використати для знищення нас". Дальшим обов'язковим засобом для спаралізування комуністичних затій Раск вважає спеціяльно скріплення західнього світу, зорганізованого в Організації Північно - атлянтійського пакту (НАТО) та дальшу допомогу недорозвиненим країнам. Раск звернув увагу, що „світ насильства має теж свої проблеми. Сварні йдуть в його рядах, зростає теж національний спротив тому новітньому імперіялізмові і щораз голосніш є вимоги свободи. Вони вчаться, що за економічну допомогу не можна купити собі лакеїв, що залякування викликує спротив і що Об'єднані Нації є сильніші, аніж вони думали ..." Дін Раск ствердив на кінці своєї промови конечність голосного з'ясування цієї ситуації і цих проблем для мобілізації настроїв у всьому вільному світі та зокрема ЗДА.

Комітет кубинських полонених збирає фонди на трактори

Маямі, Флорида. — Делеґати кубинських полонених, які перебувають у ЗДА, стараються про дозвіл збирати пожертви на купно 500 тракторів для Кастра, щоб цим способом звільнити з полону на Кубі 1.200 полонених. Улісес Карбо, голова Комітету полонених, заявив, що він і його приятелі огірчені на американський Комітет Трактори за Волю, який, після розбиття переговорів внаслідок надмірних домагань Кастра, вирішив відослати жертводавцям 70,000 коверт, навіть не відкриваючи їх, і не знаючи, яка сума долярів була в них. Карбо казав, що американці жертвували гроші на волю для полонених, і тому американський комітет повинен був передати пожертви новому комітетові, що зорганізувався з самих полонених. Почесним головою цього Комітету була пані Ф. Д. Рузвелт, президентом його був д-р Мілтон Айзенгавер, а членами голова Спілки Автомобілевих Робітників Америки Волтер П. Рутер і банкір із Дітройту — Джозеф М. Дадж. Цей Комітет звертає жертводавцям надіслані коверти, коли на них є зворотні адреси жертводавців.

У СВІТІ

● **Московський журнал** „Внєшная Торговля" виявив, що комуністичний Китай винен Совєтському Союзові кругло $320 мільйонів, не приславши на ту суму товарів, що їх зобов'язався був прислати за торговельною умовою про товарообмін. З уваги на скрутну ситуацію комуністичного Китаю, Совєти дозволили йому не платити в цьому році ніяких своїх боргів Совєтам, зате почати сплачувати їх від 1962 року.

● **Південно - африканський Союз** загрозив арештуванням членів делеґації Об'єднаних Націй, яку обрано на останній сесії ОН для прослідження відносин в Південно - західній Африці, що нею адмініструє Південно-африканський Союз. Об'єднані Нації таврують стосування в Південно-західній Африці тих самих расових обмежень, що їх Південно-африканський Союз проводить на власній території.

● **У Бірмі** лідер комуністичних партизанів Такін Тан Тун звернувся до уряду з пропозицією замирення на такій базі, що уряд звільнить з в'язниць комуністів, проголосить амнестію для партизанів і залеґалізує комуністичну партію; при цих передумовах комуністи заявляють готовість припинити партизанську війну.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Вінніпег і проблема України

Відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові в минулу неділю у Вінніпегу перетворилось, як і можна було сподіватись, у величаву національно - політичну маніфестацію, яка, з уваги на промови канадійського прем'єра Джана Діфенбейкера, активну участь інших канадійських офіційних чинників і всю обстанову столиці Манітоби, далеко переступила межі одної тільки української події. Відкриття пам'ятника українському Трибунові Волі перед манітобським парляментом протиставилось нинішній невольницькій дійсності в підсовєтській Україні. Віддання найвищої почести українському Поетові, що „на сторожі рабів отих малих" поставив Слово, було промовистою пригадкою, що титани духа, які виступали в обороні безсмертних вселюдських ідеалів, таки мають більшу силу за всіх деспотів, що ціною поту і крови мільйонів рабів накопичують велетенські арсенали зброї і ставлять найгрізніші армії.

Шевченкові дні у Вінніпегу — це нібн дрібна подія на тлі гігантського змагу між Сходом і Заходом, що проявляється перегонами у збросиní і щораз новими погрозами московського деспота, які згущують міжнародну авмосферу. Але оті Шевченкові дні були таки наче блискавкою серед пітьми, що настає перед кожною бурею. Ця блискавка пригадала один із законів історії, що ним нехтують деспоти, для яких існує тільки один закон — їхня власна злочинна жадоба влади. Цей нехтуваний кремлівськими володарями історичний закон каже, що ніякими способами не можна скувати душі живої народу, — ніякими способами не можна спутати щораз нових виявів гону до волі живого народу. Як твердять московські большевики і всі їх міжнародні підголоски, включно з українськими „прогресистами", українська проблема вже „розв'язана" у постаті УССР, і вона „не існує". Так само „не існувала" проблема всіх уярмлених народів світу в очах їхніх поневолювачів. Тому кремлівські автори тієї „розв'язки" української проблеми, яку вони перевели збройним наїздом червоної армії проти Української Народної Республіки і режисурою обманницького Харківського з'їзду „селянсько - робітничих рад" та проголошенням УССР, хотіли б, щоб поза речниками УССР, які мусять виконувати диктати Москви, ніхто інший в імені України ніколи не виступав і інтересів України не заступав. Звідсіль і така лють московських володарів на кожного чужинецького державного мужа, політика чи навіть публіциста, які за дійсних речників українського народу та його змагань визнають відповідальних українських діячів на Заході. Прем'єр Канади, який мав відвагу і мудрість пригадати Хрущову восени минулого року на Генеральній Асамблеї ОН про існування „волелюбного українського народу", визнав минулої неділі за дійсного речника українського народу — Тараса Шевченка. Того Шевченка, який кликав вражою злою кров'ю окропити волю України, а не сфальшованого большевицькими фальсифікаторами й обманцями.

Новий виступ канадійського прем'єра, могутній здвиг канадійських українців та повна солідарність всіх українців у світі сущих з величним успіхом канадійських земляків — це ще один доказ, що проблема України — насправді відкрита міжнародна рана. Вона буде загоєна тільки тоді, коли здійсняться пророчі слова Кобзаря. Нінащо не пригодиться затулювання рота Україні, яка прагне до волі, нінащо не придадуться всі облудні твердження й запевнювання пропагандистів, що української проблеми не існує, як проблеми міжнародної, як проблеми великого живого народу, якому поневолювачі відмовляють того права, що його признають мешканцям азійсько - африканських джунглів. Відкриття пам'ятника Шевченкові у Вінніпегу було саме таке „мане-текел - фарес Москвіц пригадкою неминучого загину її завойовницької імперії.

Совєти брязкають зброєю

У січні 1960-го року Нікіта Хрущов виступив із сенсаційним повідомленням, що совєтський уряд задумує зредукувати свої постійні збройні сили з 3.623.000 до 2.423.000 вояків, підкреслюючи, що це є виявом і доказом щирого, мовляв, бажання Совєтського Союзу довести до загального роззброєння в світі і до зменшення міжнародного напруження. Вже тоді військові й політичні експерти Заходу висловлювали поважний сумнів щодо цієї редукції, яка мала нібито охопити третину людського активу совєтських збройних сил, і стверджували, що цю редукцію треба вважати за пропаґандивний маневр, розрахований на дезорієнтацію світової опінії. Проявилася, насправді, ця редукція спорадичними згадками по совєтських газетах, що ось стільки то й стільки вояків переходить до „мирної праці". Але за кілька тижнів замовкла й ця писанина, і про редукцію забули всі і закордоном, і в самому Совєтському Союзі.

Проголосивши редукцію збройних сил, Хрущов чекав тільки слушної нагоди, щоб її відкликати, а само відкликання використати знову ж таки для пропаґандивних цілей — для підкреслення миролюбних інтенцій Совєтського Союзу, із яких нібито Совєти примушені резиґнувати з огляду на небажання західніх держав іти за прикладом СССР і зменшувати свої збройні сили. Така нагода трапилася саме тепер, у зв'язку із загостреною самим же Хрущовим берлінською кризою. Тож дня 7-го липня у промові до випускників військових академій Хрущов виступив із драматичним проголошенням рішення совєтського уряду про ... припинення редукції збройних сил і про негайне збільшення військового бюджету СССР, значить, витрат на зброєння, — на 3.144.000.000 рублів, або 3.500.000.000 долярів, тобто до суми 12.399.000.000 рублів у 1961-му році. Це рішення, спрямоване на підтримку совєтських вимог у справі Берліну, переданих президентові Кеннеді під час віденської зустрічі, Хрущов умотивував мілітарними заходами ЗДА і їх союзників з НАТО, які нібито значно збільшили останнім часом не тільки свої мілітарні бюджети, але й кількість вояцького складу у своїх арміях, рівночасно поширюючи і прискорюючи реалізацію програми продукції далекосяжних ракет. Проголошуючи рішення уряду про припинення запланованої на 1961 рік редукції совєтських збройних сил, Хрущов супроводив його погрозою, що совєтські збройні сили диспонують потрібною кількістю термонуклеарної зброї, особливо ж найбільш ефективних у досяганні цілей — ракет середнього і далекого засягу.

Цю погрозу Хрущова підкреслено велетенською демонстрацією летунської збройної сили, влаштованою в Москві в День Авіяції, в неділю 9-го липня ц. р., перший раз за останніх п'ять років. Під час цієї паради демонстровано найновіші типи супермодерних військових літаків — суперсонічних турбомоторових нищильників і бомбардувальників, як також інші роди наймодерніших бомбардувальних літаків та спеціяльної конструкції гелікоптерів, призначених для транспортування велетенських тягарів, в тому числі й ракет, такого розміру й типу, як екіпаж „Восток". Влаштовуючи це видовище, Совєти доклали всіх зусиль, щоб викликати якнайбільше враження у закордонних дипломатів і кореспондентів, мовляв, совєтська збройна сила непереможна, і горе чекає на того, хто поважився б Совєтський Союз заатакувати чи піти проти його вимог у розв'язці таких або інших міжнародних проблем.

Хрущовські застрашування і погрози — річ не нова. Протягом останніх років світ їх чув багато разів, але все ж таки вони не зупинили вільних народів перед організуванням відпору совєтській експансії в різних запальних пунктах світу. Треба думати, що й теперішні погрози не змінять становища ЗДА й інших країн Заходу в справі Західнього Берліну чи Ляосу.

ТАК ПИШУТЬ БОЛЬШЕВИКИ ІСТОРІЮ...

З нагоди 20-их роковин початку совєтсько - німецької війни Верховний Совєт СССР нагородив місто Київ другим орденом Леніна — „за героїзм, виявлений трудящими міста в боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками".

Як то воно було насправді в ті трагічні дні 1941-го року кияни напевно добре пам'ятають. Це ж тоді панічно тікали з столиці України великі й малі комісари, директори банків і крамниць, понабивавши валізи пограбованими народними грішми. Це тоді над містом вдень і вночі носився попіл з палених державних архівів, вибухали висаджувані динамітом харчові склади, а змобілізовані міліцією, стероризовані кияни будували барикади з набитих піском мішків, уставляли на рогах вулиць залізні „їжаки". Десь поспіхом творилось тоді „народне ополчення" і організувались „відділи винищувачів", що мали нещадно поборювати німецьких парашутистів - диверсантів. Населення масово виганяли поза місто копати протитанкові рови, а тим часом охоплені шпигуноманією совєтські активісти ловили по підворітнях німецьких „шпигунів". На стінах домів, на парканах тріпотіли під вітром яскраво розмальовані гасла - плякати із закликами до оборони, а повз них мовчки, насторожено проходили люди, вже певні, що дні большевицького панування пораховані...

Ще перед утечею большевиків перекотилась Києвом хвиля арештів. Ще справило дику, криваву оргію НКВД в місті й поза містом — там, де пізніше розкривали кияни масові могили жертв комунізму.

Оточування совєтських армій на Київщині почалось 25 серпня, а вже 26-го вересня у величезному трикутнику Київ — Черкаси — Лохвиця останній спротив большевиків зламано. В полон до німців попало 665.000 вояків і старшин з 3.700 гармат і 900 танків. Недобитки „непереможної" армії Будьонного, розпорошені й дезорганізовані, тікали на схід.

Київ дістався німцям без бою. Вони ввійшли до нього без пострілу, і всі ті протитанкові рови, всі ті „відділи винищувачів", барикади з мішків і залізні їжаки були ні до чого. Так воно було насправді.

Минуло двадцять років. Виросло на Україні нове покоління, для якого події 1941-го року — давня історія. І от тепер творять для цього покоління у Москві совєтські історики нові легенди, наново переписують сфальшовану ще Сталіним історію. Большевики — майстри ставити історичні події догори ногами. Вони знають, що ніхто з тих старших киян, ніхто з тих полонених під Києвом бійців і командирів, ще живих свідків страшної поразки мільйонових армій і ганебного розвалу совєтської влади в перших місяцях війни — не заперечить, не скаже вголос, як воно було, чому не хотів український народ битися за Сталіна, за колгоспи, за ненависну комуністичну оліґархію.

Недавно вийшов у Москві друком другий том „Історії Великої Вітчизняної Війни", в якому подано, зокрема, широку картину „героїчної оборони Києва"... — „Серед численних подвигів, доконаних совєтськими патріотами у вітчизняній війні проти фашистських полчищ, — читаємо в цій „Історії" — оборона Києва вирізняється, як хвилюючий приклад безмежної любови до батьківщини. Боротьбу українського народу проти чужоземних загарбників очолили комуністи. Вони своїми трудовими ділами, полум'яним словом кликали весь народ до перемоги. І коли німецько - фашистські війська наблизились до Києва, вони зустріли зорганізовану відсіч оборонців міста на заздалегідь підготовлених позиціях".

Усе в цій книжці безсоромний і до того ж подвійний фальш, бо фальш, уже зревізований Хрущовим і вже другим, сказати б, виданням випущений після смерти Сталіна. Проте, є в ній і деякі цікаві статистичні дані.

Отже, на початку війни, — читаємо в „Історії", — київська партійна організація мала 37.000 комуністів. В середині 1941-го року „народне ополчення" нараховувало 29.000 членів, з-поміж яких формувалося „відділи винищувачів". 5-го липня того ж року ЦК КП(б)У ухвалив спеціяльну постанову про творення партизанських відділів і організацію большевицького підпілля. У Києві створено 11 таких відділів, що охоплювали 1.800 осіб. Уже 30-го червня 1941-го року на оборонних роботах працювало понад 50.000 людей. На день 8-го липня „трудова армія" викопала коло 30 кілометрів протитанкових ровів і встановила заміновані поля на протязі 15 кілометрів. Всі ці й інші види укріплень створили оборонну зону завширшки 55 кілометрів і завглибшки 6 - 10 кілометрів, що охопила Київ із заходу неправильною дугою в промірі 30-35 кілометрів. На вулицях міста кияни спорудили барикади із значним числом „дотів". Для бойових дій пристосовано багато домів...

Кияни, звичайно, пам'ятають, що жаден з тих протитанкових ровів у боях з німцями не використано, на замінованих полях гинули хіба що цивільні випадкові люди та колгоспна худоба, а в самому Києві з жадного вікна у пристосованих для „бойових дій" домів ніхто з „винищувачів" не вистрелив. Підготовлена большевиками велика провокація виявилася пізніше, коли німці вже були в Києві і коли загриміли заздалегідь підложені большевицькі міни на Хрещатику, коли злетів у повітря тисячолітній Успенський собор в Печерській Лаврі.

Про все це „Історія" мовчить. Ані словом не згадує офіційна совєтська історія і про населення Києва, приречене совєтською владою на голодову смерть, і про Бабин Яр, де розстрілювали гітлерівці українських націоналістів та жидів. Очевидно, згадувати про це Москві невигідно. Замість того спеціяльно підкреслюється, що „важлива роля в обороні столиці Совєтської України належала секретареві ЦК КП(б)У і членові військової ради Південно - Західнього фронту М. С. Хрущову.

Так пишуть большевики історію.

В. С-ко

ЩО ВИЯВИВ ПЕРЕПИС 1960-го РОКУ

Переведений минулого року перепис населення зібрав нові дані про цю країну, які вже вповні опрацьовані і дозволяють на їхню аналізу. Цей матеріял виявляє, як ЗДА зросли за попереднє десятиліття від 1950-го до 1960-го року, і які зміни постали за той час у різних ділянках життя.

Перепис населення з 1960-го року показує, що населення цієї країни збільшилося так, як ніколи не зростало від 1910-го року. В 1950 році жило в ЗДА 151,325,798 осіб, а в 1960 їх населення становило вже 179.323,175 осіб. Збільшення майже на 28 мільйонів.

Крім зросту населення, аналіза показує, що є воно в постійному русі. Кожного року одна американська родина з п'ятьох зміняє місце замешкання. Переселення відбувається до тих районів, де є більше сонця: зі сходу на захід — до Каліфорнії, і з північних стейтів на південь — на Флориду. Із фарм і великих міських метрополій люди переселюються на передмістя або у підміські райони. Малі містечка порожніють.

Змінюються і расові прикмети американського народу. Негритянське населення зростає в швидшому темпі, як біле, і тепер на кожних 9 американців припадає 1 негр.

П'ятдесят років тому у ЗДА жінок було менше як чоловіків, бо до цієї країни приїздили з Европи здебільша чоловіки на те, щоб заробити грошей і з ними вернутися до „старого краю". Тепер у цій країні жінок на — 2.700,000 більше, як чоловіків.

Статистика виявила, що темп росту робітних сил країни повільніший, як ріст населення у віці до 18 років і після 65-ох років.

Життьовий рівень американців у попередньому десятилітті значно піднісся. Пересічний прибуток американських родин збільшився на 69.3%. І хоч протягом цього самого часу підвищились кошти прожитку, темп зростання прибутків і винагороди за працю швидший від темпу зростання цін на товари.

Мешканеві умови поліпшуються в швидшому темпі, як зростає число населення. В 1950 році було 46,200,000 мешканевих одиниць, а в 1960-му році — 58.300,000. Одночасно зменшилося на 46 відсотків число мешканевих одиниць, які визнано як незадовільні. Рекордово зросло число власників домів, хоч ціна на доми піднеслася на 65%.

У 1960 році 60% американських родин мали свої власні авта, а в 1960 році мали їх 77% родин. В 1960 році було зареєстрованих понад 61 мільйон авт, на 50% більше, як у 1950 році. Таке велике число авт має значний вплив на спосіб життя американців, які, мешкаючи поблизу великих міст, доїжджають на працю. Тому то вздовж автострад виростають тепер нові оселі, мов гриби по дощі. Шкільні автобуси допомагають ліквідувати малі одноклясові школи, бо діти можуть користати з великих шкіл.

Механізація праці на фармах причиняється до того, що з кожним роком зменшується число населення в фармерських районах. Заникають малі фарми і зростає число великих.

З п'ятьох найбільших міст тільки у Лос Анджелесі в Каліфорнії значно збільшилось населення, а з інших великих метрополій люди втікають до підміських районів.

Оцей рух населення впливає і на політику: при найближчому розподілі конґресових мандатів Каліфорнія має збільшити число своїх конґресменів до 8 осіб, а Флорида на 4. Переселювання негрів з південних стейтів також матиме вплив на висліди найближчих виборів. У попередньому десятилітті — 1.500.000 негрів переселилися з Півдня до північних і західніх стейтів.

Механізація праці в останніх роках мала, зокрема, той наслідок, що підсумки минулорічного перепису населення зроблено на кілька місяців раніше, як у 1950-му році, бо при обрахунках користувалися вже електронічними машинами.

Президент підписав закон про організацію Туристичної Агенції

Вашингтон. — Президент Кеннеді підписав закон про організацію Туристичної Агенції, яка існуватиме при департаменті торгівлі і ціллю якої буде збільшити число туристів до ЗДА. Минулого року американські туристи витратили за кордонами ЗДА понад $2.600,000,000, а закордонні туристи видали в ЗДА тільки $970,000,000, а крім того за перевіз американськими кораблями і літаками $11,000,000. Нова агенція має свій власний бюджет, який в першому році її існування виноситиме $3.000,000, а в наступних роках по $4.700,000. Ціль цієї агенції — зменшити відплив американських долярів за кордон і тим способом зменшити платничий дефіцит ЗДА із закордоном. В Конґресі є ще один проєкт в тій самій цілі: зредукувати з $500 до $100 ті подарунки, які американські туристи могли привозити без мита з закордонних держав.

Цього року зменшується число американських туристів до Европи

Ню Йорк. — Департамент торгівлі опублікував статистику американського туристичного руху до Европи в весняних місяцях і з початку літа й ствердив, що число туристів до Західньої Европи зменшилося в порівнянні з 1960-им роком, коли воно дійшло було до рекордового числа — 2,640,000. Число американських туристів за кордон у 1951-му році виносило 1,028,000, і від того року воно постійно збільшувалося, і дійшло в 1959-му році до 2,360,000, а в 1960-му до 2,640 000. Тепер передбачають, що воно зачне зменшуватися. Але, можливо, що літні місяці, липень і серпень, надолужать недобір із весняних місяців, як про це свідчать числа виданих закордонних пашпортів і замовлених авт в европейських державах.

П. Ковалів

ГАРІЄТ БІЧЕР-СТОВ

(До 150-ліття з дня народження)

У червні цього року сповнилось 150 років з дня народження видатної американської письменниці Гаріст Бічер Стов, що здобула собі всесвітню славу своїм твором „Дядькова Томова хатина". Поява цього твору була великою подією в ЗДА. Це пояснюється тим, що в цьому творі американська письменниця відгукнулась на думки і почуття мільйонів людей.

Письменниця Гаріст Бічер Стов написала багато інших творів, але тільки цей твір створив їй світову славу, бувши перекладений на багато мов світу, між ними й на українську мову. Цей твір цінний не так своїми мистецькими рисами, як тим, що в ньому на ввесь світ пролунав голос людського сумління.

Якими ж рисами характеризується твір Бічер Стов „Дядькова Томова хатина"? Релігійний гуманізм автора, її співчуття до „всіх принижених і зневажених", її палкий протест проти всякого рабства, проти будь - яких форм нелюдяности — це ті основні риси, що притягали й нині притягають увагу читача.

Гаріст Бічер Стов народилася й виросла в родині пастора, що став пізніше ректором Духовної Семінарії в місті Цинцінаті. Вона одружилась з одним із викладачів цієї семінарії Елвіном Стов. Так усе своє життя Гаріст Бічер Стов прожила в оточенні духівництва і сама стала частиною цього оточення. Саме під впливом цього оточення був написаний невмирущий твір — „Дядькова Томова хатина".

Вся симпатія авторки по боці невільників. Існування системи невільництва було нестерпним для неї насамперед тому, що такий стан неможливо було погодити з принципами християнства, з принципом рівности всіх людей перед Богом, ані з християнським ученням про свободу людської особи. Стан невільництва письменниця вважала безбожним, а значить і нелюдським. З таким станом не могли миритись ні розум, ні серце, ані людське сумління.

Нині, коли проблема расової сеґреґації і дискримінації в ЗДА ще не розв'язана цілком, твір Гаріст Бічер Стов „Дядькова Томова хатина" має велике значення. Розуміється, за час, відколи появився цей невмирущий твір, Америка зробила великий поступ: вже давно скасовано невільництво, збереглись тільки залишки його в формі расової дискримінації, і то не в усій країні, а тільки в деяких південних місцевостях.

Церква займає виразну позицію боротьби проти будь-якої форми нерівности між людьми, що суперечить релігійним принципам рівности всіх людей перед Богом. У цій боротьбі ідеали письменниці Бічер Стов безперечно здійснюються. Їх здійснення поступово зростає. Релігійні провідники переконані, що американське суспільство прямує до цілковитого знищення расової дискримінації.

Нині американське суспільство добре усвідомлює, що расова дискримінація несумісна з принципами демократії, принципами, на яких побудований державний устрій цієї країни. Воно усвідомлює, що престиж Америки у міжнародних відносинах може бути збережений тільки на основі інтеґрації всередині країни, згідно з ідеалами Гаріст Бічер Стов, висловленими в її чудовому творі — „Дядькова Томова хатина".

Василь Витвицький

ПРО ОРІЄНТАЦІЮ І ДЕЗОРІЄНТАЦІЮ В МУЗИЦІ

У музичному житті бувають вироблені й усталені критерії оцінки, як теж і засади та звичаї концертування. Така — сказати б — музична орієнтація вироблялася у різних середовищах довгими десятиліттями, а то й століттями. Різні погляди в спірних питаннях доводили не раз до завзятих суперечок. У давньому минулому багато протиріч в'язалося з розвитком опери. У Франції бій за оперу розпалювався до небувалих розмірів. З трудом народжувалася і здобувала собі право на існування російська опера. В Америці ще й сьогодні існують суперечні погляди: чи слід плекати оперове мистецтво в традиції й мові оригіналів та відповідно до того анґажувати й виконавців (напр. співаків італійців до італійських опер), чи треба виконувати їх у перекладах, користуватися й місцевими силами і тим самим творити твердше підложжя для розвитку своєї оперової культури.

Бувають випадки, коли надмірні індивідуалісти з-поміж музик не зважають на традиційні засади концертування. Ось не так давно одна з „західніх" оркестр концертувала в Москві. Диригентові видно — було замало почести і функції керівника великого і першорядного ансамблю і він взявся теж за виконання сольової партії у фортепіяновому концерті. Керування оркестрою з-поза фортепіяна практикувалося вряди-годи й давніше, та воно завжди мало характер фамільярности. Таке виконання противне й самій ідеї закладеній у формі і стилю сольового концерту, тобто суперництву між сольовим інструментом і оркестрою. Коли ж і сольова партія і диригування в одних руках, суперництво між цими обома чинниками недійсне. Чи згаданий диригент, який до того ще виголошував промови до публіки, здобув для своєї країни повне признання й пошану — можна сумніватися.

Чимало недотягнень і хиб є у виявах нашого музичного життя. Для прикладу можна взяти толерування такого незамітного своєю вартістю інструменту, як акордеон. Його все ще тут і там вживають навіть у програмах поважних імпрез. Хто знає знаменитий „Український Танок" Андрія Штогаренка (виконавець на акордеоні А. Белєса), може з цим поглядом не погоджуватися. Хтось може теж пригадати, що з Москви надвють часом иввіть концерти, писані для акордеону й оркестри. У випадку Штогаренкового Танку уся його краса й оригінальність у самій композиції, особливо в гармоніці. Що ж до ролі акордеону у совєтській музичній практиці, то там важать інші, не чисто музичні мотиви. Фаворизування цього інструменту там тенденційне. У згаданих концертах зроблено так, щоб уся інструментальна аристократія — скрипки, віольончелі, гобої, арфи та інші — підчинялись такому музичному пролетареві, яким є акордеон.

Інший набагато яскравіший приклад в'яжеться з небувалою популяризацією одної пісні, що й стала поштовхом до написання цієї статті. Мова тут про пісню „Рідна мати моя" — слова Андрія Малишка, музика Платона Майбороди.

Ця пісня „прилетіла" до нас просто з Києва (писав же про неї львівський композитор Кос-Анатольський, що вона „крилата"). Досить скоро вона припала до вподоби нашій еміґраційній громаді як ні одна інша пісня, як ні один інший твір українських композиторів. Її часто надають тут по радіо. Награну на платівках її реклямують, вживаючи всяких суперлятивних похвал. Вона появилася в Ню Йорку окремим нотним виданням під пестливим заголовком „Рушничок". Її доводилося вже чути у програмах концертів, що мали характер репрезентативних українських імпрез. Її співали й на звітному виступі молодих мистців-вокалістів. У щоденній і щотижневій пресі ми читали, що „пісня про рушник" — шедевр і що її співають у нас усі співаки. Журнал „Нові Дні" надрукував її у своєму вересневому числі за минулий рік, присвячуючи їй окрему статтю-довідку. Там сказано м. ін. таке: „Українська щирість, велич і благородство великого людського почуття та національна українська своєрідність закладені в тексті і в музиці цього твору. І поетові, і композиторові вдалося тут промовити вже не від себе, а від усього народу".

Чи не варто приглянутися ближче цій славній пісні і — при цій нагоді — познайомитися з її композитором?

Сама пісня невеличкого розміру — усього трядцять тактів. Усі три строфки тексту співаються під ту саму мелодію і під той самий фортепіяновий акомпаніямент, тобто форма пісні строфічна. Гармоніка дуже проста і користується самими вживаними прийомами. Другий голос, доданий при кінці пісні, ведений якнайпростіше на зразок популярних двоголосих пісень. Що ж уявляє собою сама мелодія пісні, наскільки вона оригінальна і чи є в ній типово українські прикмети? Ото ж мелодія пісні і виведений з неї акомпаніямент не оригінальні за винятком самого закінчення, нічого типового для української музики в них немає. Мелодія ця написана в стилі сентиментальних, особливо танґових пісень, популярних в Західній Европі у 1920-их і 30-их роках. З ритмічного боку замітне вжиття фраз розпочинаних не на сильній, а на слабій частині такту, прикмета чужа ритміці українських народніх пісень. Писати про неї, що в її музиці закладена „національна українська своєрідність" це непорозуміння. Ще більше непорозуміння, коли про цю пісню пишуть у нас, що це „твір адекватний нашій добі".

Справа з „Піснею про рушник" це приклад прикрої де-

(Закінчення на стор. 4-й)

СВОБОДА SVOBODA

ПЕРЕДПЛАТА:

На рік	$12.00
На пів року	6.25
На три місяці	3.25
В Джерзі Сити і закордоном:	
На рік	$14.00
На пів року	7.50
На три місяці	4.00

Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі направляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Іван Світ

ВЕЛИКЕ УКРАЇНСЬКЕ СВЯТО В БАВНД БРУКУ

Неділя 4 червня увійде в українське життя в ЗДА як одна з тих, що її довго будуть пам'ятати, бо була вона свідченням нашого. Вірую в долю України та пошани для тих, хто відійшов в далекі простори, жертвуючи своє життя в нерівній боротьбі з віковічним ворогом.

На просторім місці підноситься до неба сталева форма, що поволі обростає стінами, майбутній храм-пам'ятник мільйонам українців, що загинули у визвольній боротьбі.

Поверх три тисячі прочан зібралися на площі, щоб бути учасниками небуденного дня. В цей день відбулося перенесення цеглин з тимчасової церкви св. апостола Андрія до храму-пам'ятника та вмурування їх у стіни нової святині.

Останні приготовлення, і процесія переносу цеглин почалася. На чолі станули з хоругвами, потім несли велику ікону Богоматері, за ними сестриці несли спеціяльну скриньку з нержавіючої криці, в якій знаходилася частка цеглини з Київської святині, за нею була друга подібна скринька, яку несли чоловіки — члени братств, потім йшло духівництво з Владикою Митрополитом Іоаном на чолі та дияконами, хори й чисельні групи прочан.

Перед очима відкрилася картина площі з храмом-пам'ятником у центрі, на чоловій стіні, що вже піднеслася на 60 стіп, красувалася ікона Святої Покрови великого розміру, а перед храмом було підвищення для Митрополита Іоана. Звідси починалися сходи до першої плятформи, де знаходився тимчасовий престіл та наліво від нього жертвенник, за престолом знов сходці до другої плятформи, де станули хори зліва та на правій стороні сестрицтво з прапорами. З цієї плятформи кілька сходів ведуть до головних дверей храму.

По обидвох сторонах сходів є підвищення, на стінах яких є вирізьблені таблиці, на лівій стороні в українській, а на правій в англійській мовах, де написано, що цей Храм-Пам'ятник є збудований в пам'ять тих, що поклали своє життя в боротьбі за свободу України та на захист православної батьківської віри.

До Богослуження Літургії станули Владики Митрополит вісім священиків митратів та шість дияконів й архидиякони і 18 священиків.

о. С. Щадинський, член Консисторії, був керуючим при Богослуженню, йому асистував о. Селепина з Нюарку. Серед священиків, що правили Літургію, був протопресвітер С. Молчанівський, з Лондону, як представник Митрополита Никанора.

Співав хор Катедри св. Володимира з Ню Йорку під диригентурою проф. В. Завітневича. До нього приєднався хор з Пасейку, Н. Дж.

Тисяча прочан виповнила площу, й молитви неслися до неба.

Після прочитання Евангелії сказав коротеньку проповідь о. С. Щадинський, нагадуючи, що біля намету будуть прийматися пожертви на будову храму-пам'ятника, та що Владика Мстислав скаже про те, як прийшло до ідеї будови цього храму та як це відбувається.

Владика Мстислав переказав, як ідея будови Храму-Пам'ятника в ЗДА з'явилася та як спочатку думали збудувати тільки маленьку каплицю, присвячену пам'яті жертвам голоду, та як під впливом розмов з архитектом Юрієм Кодаком прийло до сучасного проєкту Храму - Пам'ятника. Владика сказав: „В Україні безбожна влада нищить наші храми, серед яких загинули найдавніші церкви, як все більше обмежуються можливості відправлення Богослужень в тих церквах, що залишилися, нам тут в свобіднім світі належить про це пам'ятати й здвигненням цього Храму - Пам'ятника нагадати самим собі та всім, що віра наших батьків не може бути знищена, що немає сили перетворити наш нарід у безбатченків".

По літургії зі словом до вірних звернувся Владика і закликав їх до жертвенности на церкву-пам'ятник, який буде світити вже не нам, а нашим дітям. Буде він молитовним спогадом про нашу улюблену Батьківщину, якої ми не втримали, бо не жертвували достатньо коли вона вимагала від нас жертв. Ми будем молитися тут в покорі й вірі за тих, хто поляг в нерівній боротьбі, покажемо тим нашу вірність нашій церкві та батьківщині.

Від нас, казав Владика Мстислав, не прохають сьогодні жертв крови, але навкруги є страшний ворог, що веде свій наступ проти всіх, хто не визнає його безвірних вчень. Тут, у свобідній країні Америці цей храм буде стояти вічно. Від вас вимагається тільки малої жертви, поможіть до завершення цієї будови, яка буде пам'яткою вашим дітям та внукам, свідоцтвом єдиної Церкви з нашою далекою Батьківщиною.

Тоді від шляху направилася до середини площі, де стояли Владики та духовенство, невелика група військових, вояків Третьої Залізної Стрілецької дивізії, попереду якої йшов І. Толочний та ніс військовий прапор дивізії, одинокий, що був в українській армії УНР, інші дивізії не мали окремих прапорів.

Групу зустрів Владика Митрополит Іоан окремим словом. „Цей Храм - Пам'ятник, що ми будуємо, говорив Владика, буде символом, буде викликом свободолюбного стремління нашого народу. Ми люди в нашій душі несемо заповіти нашої церкви, нашої стародавньої віри. Храм-Пам'ятник буде виявленням нашої волі, печалі, яку переносить наше покоління, наш нарід, що пережив та переживає розстріли за свою любов до свободи. В церкві пам'ять вічно буде зберігатися для наших дітей, та нагадувати їм Україну — „Буде кликати наш храм до жертв, до любови, до віри у грядучу кращу долю. Прапор Третьої Залізної дивізії буде зберігатися тут при музеї, як символ, за що треба боротися".

Після Владики сказав слово ген. пор. Шандрук, який був командантом 9-го Стрілецького полку, що входив до складу Залізної дивізії. Він взяв від І. Толочного прапор та передав його Владиці Мстиславові для збереження в музеї, що буде при Храмі-Пам'ятнику.

Цей дивізійний прапор зазнав багато турбот, доки дійшов впродовж 40 років до Бавнд Бруку. Він переховувався довший час в музеї-архіві при бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі. Та коли німці зібралися вивозити все майно бібліотеки до Німеччини, ген. О. Удовиченкові вдалося забрати прапор з музею, сховати його, а до музею покласти копію, яку й вивезено. Після війни прапор пересланий до українського музею в Онтаріо в Каліфорнії, а звідти недавно він його привіз Каленик Лисюк до Ню Йорку та передав воякам дивізії.

Після передачі прапора відбувся акт вмурування скринь з цеглинами до залишених в середині храму окремих ніш.

До зібраних після того промовляли представники різних українських установ та товариств.

П. Капелюх від української Православної Ліги, головний касир УНСоюзу Роман Слободян, який передав також жертву від УНСоюзу на будову храму - Пам'ятника, Юрій Кодак, архитект храму розповів, як з розмов його з Владикою Мстиславом прийшло до проєкту, що тепер здійснюється. Говорили також предсідник УРСоюзу А. Батюк та інші.

Треба тут нагадати, що цей масток православної церкви в ЗДА досить добрий, розміром 57 акрів, куплений від фармера, в однім куті був старовинний цвинтар.

Консисторія церкви дістала дозвіл від адміністрації стейту Н. Джерзі на улаштування постійного українського цвинтаря, де вже знайшли своє місце вічного спочинку багато наших людей.

Масток має кілька будинків: в головнім знаходиться канцелярія консисторії, в окремому будинку міститься тимчасова церква св. Андрія, архів-музей та редакція видавництва.

Для церкви - Пам'ятника замовлені на кошти окремих осіб електричні дзвони, 38 тон, що будуть чутні на далеку віддаль. Замовлені два хрести на головну та бічну бані. Буде і копія ікони Матері Божої Зарваницької. Хрести виготовляються за зразками старовинних київських церков.

Церква дістала подарунок Антимінс для престолу з 17-го століття, що був освячений митрополитом Сильвестром Косовим, який вітав Гетьмана Богдана Хмельницького на чолі з духівництвом та населенням Києва при його врочистім в'їзді до української столиці.

Під Престолом буде стояти в окремій скарбниці срібний ковчежець, що колись знаходився під головним Престолом катедри у Києві та був вложений туди Митрополитом Петром Могилою в 1632 р. Цей ковчежець припадково знайдено в 1941 році та вивезений Владикою Никанором.

Храм-Пам'ятник мають докінчити восени, бо Собор УП-Церкви, що скликується на 19 жовтня ц. р. буде проходити вже в приміщеннях нового храму.

Після 3-ої години почався пікнік в Українському Селі, що є поблизу Осередку УП Церкви. Пікнік улаштовало Братство та Сестроцтво Церкви св. Андрія.

Пізно вночі почали з Українського Села відходити автобуси та авта в різних напрямках, в яких роз'їхалися українці по всіх усюди з добрими спогадами про рідкий день в нашім житті в Америці.

ПОБРАТИМСЬКА ЗГАДКА ПРО УСС ІВАНА СУХАРА

І знов у безконечній черзі відходу у вічність знеможеної незавидними трудами скитальського життя „старої войни" попрощав нас 24 червня ц.р. на цвинтарі в Буенос Айресі, на 63-му році трудолюбивого життя бл. п. Іван Сухар, кол. УСС, згодом вояк УГА, а остаточно старшина Дивізії „Галичина".

Якщо там, у нас дома, ще дзвонять дзвони, то напевно у червневий вечір 24 червня на вежі стрийської церкви, коли дзвін вдарив звичаєве „на Ангел Господній", голосніше і жалібніше зойкнув, щоб живих ще колишніх товаришів Покійника з дитячих і юних літ у тому місті сповістили, що ген-ген, далеко, за океанами, спочив по життєвих трудах, в Аргентині, їхній ровесник і товариш зброї.

І відгомін цієї сумної вістки понісся з вечірньою, червневою росою понад запашні луки, дозріваючі збіжжя, розквітлі липи та акації, шумлячі вечірньою молитвою вершки старих дерев парку „Вільшина", на стежках якого Покійник „кував" раненько перед промоціями латинські відміни, а відтак понад лугами берегів чистої річки Стрия. Та не знати, чи голос дзвонів відшукав ще багатьох ровесників Покійника, бо численні з них випередили свого друга і спочили в могилах без хрестів на Забайкаллі, а решта покинула рідні пороги і пішла за океани.

Але гомін дзвонів роздвоївся безрадно. Став на мості, віядукті коло млина Штаєрмана в Стрию, звідки видно вершки Бескиду, Лавочного і Маківки, і не знав, чи сповістити ті місцевості про відхід Івана у засвіти, де славні УСС, Його формація, починали весною 1915 р. офензиву проти москалів. А чи може летіти до Львова коло будинку головної пошти, де Покійник у визвольних боях за Львів у 1918 році був ранений, і внаслідок того попав в польський полон.

Голос дзвонів поплив і сюди і туди. На Маківці лісів вже немає, немає і хрестів, але виросли самочинно нові літорослі. Їм предки зі старого коріння передали історію останнього п'ятидесятиліття, вони відгомонові відповіли шумом, листя з вітром, що несполохнавіли ще хрести розмовляють в місячні ночі з духами, жителями того цвинтаря, і їм відомо, що Іван Сухар долучився вже до Засвітнього Коша УСС.

Голос дзвонів осів на пішоходах княжого Львова, і хоч там дух часу за стільки років змінив плити тротуарів, прийшли нові, непрошені господарі, та навіть на тих нових плитах видніє ще стрілецька кровця з 1918 року, бо її не зможе змазати історія.

Кінчаймо цю згадку про друга УСС прозою. Покійник, як всі комбатанти, яких держава програла війну, перейшов шлях дальшого життя в боротьбі за існування своє та родини важко. Переслідування окупанта колишніх борців за волю свого народу та відновлення держави, не заломали Його, бо „державу завойовано, але нації не упокорено".

Так само і Наш Побратим, якого серце не видержало, відійшов з поля бою з гонором, честю, яка лицює старшині всіх формацій Українського Війська. Застосуємо старокозацьке: „козарлюга знемігся".

І коли полковник Д. Вітовський, як міністер війни в українському уряду покликав нашого Побратима Івана Сухара до заслуженого Пантеону Слави, то замість квітів на Його могилу треба сказати, що ціле життя жив для України, а не з України.

Хай Йому буде легка земля!

Андрій Кігічак,
кол. УСС.

Проф. Петро Андрусів розмальовує українську католицьку церкву св. Йосафата у Филаделфії

Коли ви завітаєте до Филаделфії, і коли від знайомих почуєте, що проф. П. Андрусів розмальовує церкву св. Йосафата при Ортодокс вулиці, парохом якої є о. Мирослав Харина, а коли ще до цього проф. П. Андрусів добрий ваш знайомий і стоїть на листі ваших приятелів, то звичайно, людину набирає оскома побачити цю церкву. Тож у суботу 13-го травня, перед величавою прощею на Факс Чейзі в СС Василіянок, взяв я телефонічну слухавку й попросив проф. П. Андрусева, щоб був такий добрий і повіз мене до цієї церкви. Я не знаю, чи багато було охоти в професора, бо саме повернувся з праці з церкви. Але радо погодився поїхати, і ми десь коло дев'ятої години вечора в товаристві милої його дружини п. Наталки, поїхали, щоб приглянутися ближче капітальній праці в ділянці церковного малярства на терені Америки. Я з місця застерігаюсь, що абсолютно не збираюся писати рецензії на цю капітальну працю, бо не спеціяліст я від тієї ділянки, а пишу виключно, як працівник пера, якому приходиться для майбутнього занотувати все, що лише буде говорити про наше буття, наші здобутки й наш вклад у всесвітню культуру.

Звичайно, я висловився зовсім банально, коли на початку цієї нотатки сказав, що проф. П. Андрусів „розмальовує" церкву. Направду, треба би підобрати якесь більше відповідне слово, але я то залишаю для знавців церковного малярства, які є, і які, віримо, дадуть високу оцінку праці проф. П. Андрусева.

Треба хіба начати оглядини розпису церкви від вислову проф. Івана Коровицького, який, будучи на шлюбі в цій церкві, закинув проф. П. Андрусеву, що має до нього жаль, бо він через нього не бачив молодої, бо задивився на розпис церкви. А інші кажуть, що просто грішать, бо не слухають Служби Божої, а дивляться на мальовила. Воно й правда! Розпис церкви маестра П. Андрусева, робить на вас незабутнє враження. Ось по лівому боці великих розмірів полотно-образ, на якому бачите в кайданах ісповідника митрополита Йосифа. Повище слугу Божого Андрея Шептицького, по правій же стороні, митрополита Константина. Мистець П. Андрусів, так би сказати, поєднав небо із землею. Від ликів святих, почерез нашу історію, її події, наближається до сучасности. Я не входжу в подробиці, бо на образах маєте і дружинників із своїми князями; маєте гетьманів, і маєте перші й другі визвольні змагання. Побіч січового стрільця бачите й упіста!

Добір красок, фрески із св. Київської Софії, щире золото й то правдиве, Господь Бог над Кивотом, Свята Трійця, зіставлення композиції, добір краски, то до вас говорять віки і заразом сучасність, і тому це все на вас робить незабутнє враження. А фрески в Захристії? Скільки жертвенної і високо мистецької праці!

Молитися в такій церкві одна насолода! Розписує церкву наш мистець понад рік, а ще залишилося досить багато праці: бічні стіни дістануть по одній великій картині, але це вже мистець має виконати в себе в хаті на полотні.

Церква св. Йосафата знаходиться в дільниці Френкфорд. Парохія, кажуть, не велика, але завдяки жертвенній праці о. Мирослава Харини, вона живе, розвивається і, як бачимо, навіть доходить, так би сказати, до вершин своєї слави. Парохіяни цієї дільниці мусять доложити всіх зусиль, всіх старань, щоб розпис церкви не підпав знищенню. Це ж не тільки гордість їх, але повинна бути гордість цілої Филаделфії, а в дальшому всієї нашої спільноти на терені Америки. Ми повинні всі бути гордими тим осягом, ми маємо що показати чужинцям і сміло можемо перед ними гордитися своєю високою церковною культурою.

Мистецька праця маестра Петра Андрусева добігає до кінця, і ми віримо, що ми незадовго почуємо на сторінках нашої преси її високу оцінку.

Бажаємо нашому маестрові щасливо довершити його капітальну працю на славу нашої Церкви і нашого народу.

(п-я-к)

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКР. НАРОДНОГО СОЮЗА

Богдан Юліян Рабій здобув ступінь магістра

Богдан Юліян Рабій

Максимальним зусиллям, людина промощує собі шлях до кращого майбутнього. Прикладом на це є Богдан Ю. Рабій син д-ра Юліяна і Ярослави Рабій, в Ютиці, Н. Й.

Б. Рабій закінчив середню освіту і зложив матуральні іспити в українській гімназії в Ляндзуті в Німеччині 1949 року.

До Америки прибув 1951 р. з рідною і оселився в Ютиці. Вищі студії почав в 1954 році, в Сиракюзькому університеті на відділі в Ютиці і успішно закінчив в 1958 році, одержавши ступінь бакалавра. Виконуючи обов'язки інструктора історії і політики в американських публічних школах, записався на продовження вищих студій в ділянці історії в Сиракюзькому університеті, і в січні 1961 року, здав кінцеві іспити, і здобув звання магістра. В майбутньому плянує здобути докторат.

Б. Рабій викладає історію в Джуньйор гайскулі в Порт Лайден Сентер, Н. Й., і рівночасно є членом факультету вечірнього семінара, де викладає словянські мови.

Він виконує функції скавтмайстра при американському хлоп'ячому скавтінгу, є членом професійних американських організацій, як учительська асоціяція і інш.

Б. Рабій є членом 484 відділу УНСоюзу, активним членом СУМА і членом української католицької парафії св. Володимира Великого в Ютиці.

Оцею дорогою складаємо йому сердечні ґратуляції і бажаємо найкращих успіхів в майбутності, головно в українській громадській праці.

В. З.

● Найвищий буддійський священик Фа Аріявонгса Ґатаяна перебуває у ЗДА на інспекції буддійських святинь, і 5-го липня їздив на вершок найвищого будинку в світі Емпаєр Стейт Білдинґу, щоб поглянути на Ню Йорк з висоти того будинку. Він одітий в буддійську священичу одежу і носить сандали на ногах.

● Монакійська княжна Ґрейс перервала подорож яхтом по Середземному морі і прилучилась до паломницької групи, що йшла до славного з чудодійного джерела Люрду у південній Франції. Княжна Ґрейс, колишня американська фільмова зірка, є ревною католичкою.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

15 травня відбулось наукове засідання Біологічної Секції УВАН у ЗДА, яке відкрив голова секції, проф. О. З. Архімович.

А. Дерев'янко свою доповідь присвятив пам'яті першого Президента УВАН у ЗДА, покійного М. О. Ветухова, який цікавився новітніми теоріями в науці і зокрема не раз робив доповіді про нові течії в біології і генетиці.

В першій частині доповіді, А. Дерев'янко накреслив структуру атома і принципи здобування атомної енергії, яка виділяється у формі теплової енергії. Далі він показав схему реактора і електростанції, що працюють на атомній енергії, пояснивши принципи їх праці. Коротко спинившись на історії питання, доповідач нагадав про інтенсивну дослідчу працю, що в 30-х роках ішла у фізичних лабораторіях передових країн світу, і також на Україні, в Харкові. До другої світової війни українські фізики стояли на рівні з західними. Війна припинила ці досліди. Після війни досліди в галузі атомної енергії в ССР, в основному зосереджені в Москві, під Москвою і в Ленінграді. Відомо, що в Києві тепер розроблюють апаратуру для вивірювання радіоактивности. В той час, як під час останньої війни праця в галузі ядерної фізики занепала, в західних країнах вона інтенсивно розвивалася, зокрема в ЗДА, Англії і Німеччині. Фізик Фермі у ЗДА відкрив фактично ланцюгову реакцію, тобто атомну енергію. Перший устрій для здобування атомної енергії побудовано в 1942 році в Шікаґо.

А. Дерев'янко подав огляд використання атомної енергії в різних ділянках. Практично вона застосовується у кількох країнах: на підводних човнах, пароплавах і на електростанціях. На підводному човні атомна енергія урухомлює парову турбіну. Її використання на підводних човнах зручне тим, що вона не потребує повітря. Товсті стінки відгороджують людей від небезпечного випромінювання. В Совєтському Союзі криголам „Ленін" працює атомною енергією.

На електростанціях атомну енергію використовують для нагрівання води. Перший дослідчий реактор для вироблення електроенергії був побудований в стейті Айдаго в 1951 році. Перша електростанція в СССР (Дубно), що працює на атомній енергії, була побудована в 1954 році, а в Англії в 1956 році. Доповідач подав дані про будівництво електростанцій, що працюють на атомній енергії, по окремих країнах, зокрема в З'єдинених Державах, Англії, Франції і СССР. Згадав, що праця в цьому напрямі почалася в Італії, Канаді і Індії.

Великі дослідчі роботи йдуть у напрямі використання атомної енергії для літаків, але тут ще нема практичних здобутків. Найважливіша і ще не розв'язана проблема атомного літакобудівництва.

Ідуть роботи над проєктуванням локомотив, що працювали б на атомній енергії. Тут переважає думка, що буде економічніше будувати центральні електростанції, які постачатимуть локомоти вам електроенергію.

Досі атомна енергія дає теплову енергію, яка потім перетворюється на механічну. Тепер ідеться про те, щоб переробляти атомну енергію безпосередньо на електричну. Є можливість використання атомної енергії в ряді галузей промисловости. Зокрема в Норвегії її використовують на паперових фабриках. У СССР застосовують атомну енергію, як експлозивну силу.

Підсумовуючи доповідь, А. Дерев'янко сказав, що історія фізики не знає прикладів такого швидкого переходу від теоретичних винаходів до їх практичного застосування. Бурхливий розвиток атомної енергії, — це досягнення ядерної фізики. Треба сподіватися, що людство зуміє широко застосувати атомну енергію для мирних цілей і не допустить її використання для воєнних цілей.

Л. Д.

● Тіто мріє про те, щоб „третьою світовою силою" у світі став бльок нейтральних країн. Для цієї цілі він скликав на 1-го вересня ц. р. до Беоґраду „конґрес нейтральних країн", під час якого хоче зробити наради „великої п'ятки невральних": Тіто, Нассер, Сукарно, Неру і Кваме Нкрумах.

Закінчення шкільного року в Рідній Школі в Джерзі Сіті, Н. Дж.

24 червня Рідна Школа в Джерзі Сіті закінчила шкільний рік. Після двох годин навчання і після конференції з батьками, що прийшли запитати учителів про їхні спостереження над дітьми впродовж року, діти усіх кляс зійшлися разом і дирекцією школи, проф. Мухин, сказав до них теплу промову. Він підкреслив, що Рідна Школа в Джерзі Сіті росте, бо шкільний рік закінчує 101 учень, але це число не є вистачальне, коли взяти до уваги число всіх українських дітей, що в місті проживають. Воно могло б ще багатократно зрости.

36 учнів закінчили шкільний рік дуже добрим успіхом, 27 з добрим, 22 задовільно і 6 мають здати доповняльні іспити, після яких перейдуть до вищих кляс. Він прощав 8-му клясу, яка була в школі найвищою клясою і діти, що її покінчили, на наступний шкільний рік вже до Рідної Школи не повернуться. Виглядає так, що і діти, що покінчили 7-му клясу, на другий рік не будуть вчитися українознавства, бо є замало, щоб з них творити окрему клясу. З дуже добрим поступом покінчили: Лесія Синенко, Марія Гаврилюк, Тетяна Фесенко, Стефанія Харченко і Мотря Малюца. Іншим клясам свідоцтва роздали їхні учителі.

Від учениць 8-ої кляси прощала школу і її директора проф. Мухина учениця Мотря Малюца і вручила йому букет квітів. Проф. Мухин був першим учителем, що 8 років тому зачав ту клясу вчити, а пізніше, як директор школи, слідкував за її розвитком. Після учениці Малюци ще коротко промовив голова Рідної Школи інж. Ю. Харченко. Між батьками, що були присутні, був теж п. Володимир Білик, голова Укр. Конґр. Комітету в Джерзі Сіті, двоє дітей якого вчаться в Рідній Школі.

Рідна Школа в Джерзі Сіті робить добру роботу. Працюючи без розголосу і поконуючи різні труднощі, дає вона нашим дітям знання, яке є так конечно потрібне, якщо діти не мають розгубитися і затратити свідомість свого роду. Всі учителі, що вчать в поодиноких клясах, а то пані Балабан — першу клясу, п. Благідка — другу, молоденька Алла Сакало, яка тількищо скінчила Стейтовий Вчительський Коледж 3 і 4-ту, п. Ясіньовський 5 і 6, панове Мухин, І. Ніжка і А. Малюца 7 і 8-му, вкладають в свою працю любов до української дітвори, тому їхня праця має добрі успіхи. Батьки можуть радіти, що гурт таких добрих учителів допомагає їм виховувати своїх дітей на свідомих українців. За їхню працю належиться їм щира подяка. Знання, що його діти набувають в школі українознавства, — це великий скарб, за який вони колись будуть своїм батькам і своїм учителям вдячні.

Дістати основне знання української мови в письмі і слові, — є важливою справою для кожної одиниці, воно може пригодитися і Америці, яка заохочує своїх громадян до вивчування і плекання мови, традиції і культури країни свого походження, для кращого порозуміння між народами, для дружніх відносин між ними. Ті батьки, що Рідну Школу легковажать і не посилають до неї своїх дітей, роблять в першу чергу шкоду своїм дітям. Тепер, під час вакацій, є час, щоб цю проблему застановитися.

Мирослава Драґан

Виставка учнів малярської школи Л. Кузьми в Ню Йорку

Впродовж трьох днів, від 23-го до 25-го червня, можна було оглядати в одній із заль Українського Народного Дому в Ню Йорку виставку праць учнів малярської школи, яку вже кілька років веде мистець маляр Любомир Кузьма.

На виставці було 112 експонатів, вибраних із праць учнів за шкільний рік 1960-1961. Виставлено речі з малярства, виконані в темпорові, акварельній і олійній техніках. Були там рисунки вуглем, пером і олівцем, лінорити і ритовини.

Виставляли свої праці три групи учнів: група дітей (Любомира Кметик, Віра Кощецька і Олександра Кушнір); група молоді (Марта Білан, Юрій Кебало, Ірина Кіпа, Андрій Стець і Ольга Якубовська); група старших (Василь Барка, Олена Гердан, Дарія Костів, Галина Мирошниченко і Стефанія Мирошниченко).

В кожній групі були праці, які звертали увагу численних відвідувачів вилвом добутого мистецького знання і вишколу учнів. Очевидно, що найбільше заавансовані праці можна було побачити в групі старших, з якої дехто вже брав участь у українських мистецьких виставках в Ню Йорку, як наприклад Галина Мирошниченко і Олена Гердан.

Професор Любомир Кузьма вже кілька років веде малярську школу, з якої користають кільканадцять або декілька років і понад 20 учнів. Праця ведеться дуже дбайливо, учні стараються як найбільше скористати з вказівок свого вчителя, що легко пізнати з їхніх поступів у порівнянні з попередніми роками. Деякі учні одночасно відвідують і американські мистецькі школи.

Учитель старається якнайбільше індивідуально підходити до своїх учнів, щоб вони могли виявляти свої здібності без обмежень у відношенні до авторитету вчителя.

Л. Лучка

ПРО ОРІЄНТАЦІЮ І ДЕЗОРІЄНТАЦІЮ В МУЗИЦІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

зорієнтації у основних питаннях музичної культури. Із скромної пісні, що своїм корінням і стилем виростає з музики міжнародного танково-розважального або оперетко-вого типу, роблять у нас шедевр і кладуть як один з кращих зразків національної своєрідности.

На мою думку, сам композитор почував би себе ніяково, якби читав ці перебільшені похвали про свою скромну пісню, яку він включив був у музику до фільму „Літа молодії". Автор пісні Платон Іларіонович Майборода (нар. 1918 р.) року в Полтавщині, 1947 року він закінчив київську консерваторію у клясі композиції нікого меншого, а Лева Ревуцького. Як можна судити по даних і по тих творах, що дійшли до нас, він і поклав собі за мету творити в першу чергу романси й пісні легкого і танцювального характеру. На цьому полі він дав цілий ряд направду гарних творів. Такі твори Платона Майбороди, як „Білі каштани", „Київський вальс", „Дніпровські хвилі", „Зірка над полями" та інші, це курйозне збагачення того типу української музики, що такий потрібний для різних виявів товариського життя і домашнього музикування. Сама ж постава мистця-музики: закінчити консерваторію і писати добрі і гарні вальси, може збуджувати тільки признання і пошану.

Наше ж завдання не таке вже складне: не кладім цього роду творів там, де їм не місце. Особливо не уводім у блуд наших молодих виконавців і слухачів (так само й чужинців), які можуть набрати переконання, що світову мистецьку пісню репрезентують твори Вольфа, Брамса, Ґріґа, Дебюссі, а українську відоме „Дивлюсь я на небо", „Скажи мені правду", або — остання — „Пісня про рушник". Не причиняймося самі до витворення такого погляду, що наших сучасних задовольняють симфонії, опери й балети, а нас пісні того типу, що про них тут мова.

Не було і не є метою цих рядків проголошувати вердикт на — зрештою нічим неповинну — пісню. Ці міркування піддаю увазі наших музичних і співолюбивих кол, бо — на мою думку — заторкнене тут питання одне з основних питань нашої музичної орієнтації. Це справа виразного розмежування музичних творів, що служать дійсно різним виявам музичного життя.

● Національтичне Товариство ім. Джана Бирка повідомило в останньому числі свого бюлетеню, що воно почало вести реєстр всіх тих осіб у ЗДА, які є „симпатиками комуністів, соціялістами і ліберами", а між основними цілями цього товариства, є також те, щоб змінити політику і економічну структуру ЗДА так, щоб ця країна була подібною до СССР.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ, КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС

Зі Спорту

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІГА

Конкордія, Канада — Еспаньйоль, Еспанія 1:1

Нерішена для еспанської дружини, яку вважають одною із сильніших дружин М. Ф. Ліги була несподіванкою і її вважають успіхом Конкордії, яка грає в іншому складі, як у першій групі.

Монако, Монако — Шемрок Роверс, Ірляндія 4:1

Ірляндці вели до половини 1:0, але опісля зовсім улягли сильним наступам досвідчених змагунів Монака. Крім цього від 28-ої хвилини ірляндці грали лише в десятку через контузію їхнього змагуна. Ворота для Монако стрілили: Карлієр, Коссу, Біянчері і Перрет, для Шемрок Роверс О'Ніль. Ірляндці не використали карного.

Дукля, Чехословаччина — Рапід, Австрія 6:0

В других змаганнях „дабл геддера" в дні 4 липня на Поло Ґравнде чехи розгромили австрійців і це більше закріпилися на першому місці показника другої групи М. Ф. Ліги. В дружині Дуклі немає слабих місць, а напад справді працює взірцево. Дукля, це дружина Центрального Дому Армії ЧСР, щось як ЦДКА у Москві, а назву свою має від просмику Дуклі, в якому під час їхнього бою згинуло багато чехів.

Ворота для Дуклі здобули: Кучера 2, Єлінек 2, Ваценовські і Боровічка.

Вислідн змагань 6 липня в Монтреалі:

Еспаньйоль, Еспанія — Монако, Монако 3:1
Дукля, Чехословаччина — Конкордія, Канада 2:2

(в. с.)

КОМУНІКАТ

Українського Вільного Університету

23-го червня відбулися звичайні Загальні Збори Професорської Колеґії УВУ, на яких, після вислухання звітів уступаючих керівних органів, обговорено дотеперішню діяльність Університету.

Загальні Збори обрали нові керівні органи, в склад яких входять: проф. д-р Юрій Панейко — ректор, проф. д-р Олександер Кульчицький — проректор. Деканом філософічного факультету став професор д-р Юрій Бойко, продеканом — проф. д-р Володимир Янів. На факультеті прав і суспільно - економічних наук на декана обраний проф. д-р Василь Орелецький, продеканом став проф. д-р Юрій Студинський.

На зборах обговорювано пляни дальшої діяльности і намічено ряд заходів для її пожвавлення. Зокрема йшла мова про притягнення молодих наукових сил, а також посилення дослідно - видавничої справи. Особливу увагу звернено на фінансовий стан УВУ і для його докладнього розглянення створено окрему фінансову комісію, яка приступила до праці.

Ректорат УВУ

● На Східній Яві (Джаві), що є складовою частиною Індонезії, підбурені комуністичними агітаторами робітники захопили у свої руки фабрику сигарок, власником якої є бельгійська компанія. Це має ніби бути в помсту за колишнє панування бельгійців в Конґо. У фабриці працювало 1,400 робітників.

● Адольф Айхман заявив на своєму процесі в Єрусалимі, що „ніколи нікого не бив, нікого ніколи чинно не зневажив, ані не побив". Він рішуче заперечив, наче б мав будь-що спільне з убивством жидівського хлопця, закатованого за крадіж черешень в саду біля дому Айхмана в Будапешті.

Кеннеді звернувся до народу за підтримкою в справі допомоги закордонові

Вашингтон. — Президент Кеннеді 10-го липня в промові до членів Громадського Комітету в Справах Міжнародного Розвитку звернувся до американського народу, щоб підтримав його проєкт закордонної допомоги, яка є дуже важна „для нашої власної безпеки". Він остерігав Конґрес, що без допомоги ЗДА новостворені в Африці держави попадуть під комуністичні впливи. Президент сказав: „Я волів би дати допомогу тим державам, ніж висилати наших хлопців, щоб обороняли ті країни від комуністичної агресії". Цей Комітет складається з представників бизнесменів, організованого робітництва і виховників, які мають впливати на Конґрес, щоб він ухвалив урядовий проєкт закордонної допомоги, який в найближчих 5-ох роках мав би коштувати ЗДА коло $26 більйонів. Конґрес противиться тій частині цієї програми, яка вимагає признання $7,300,000,000 на позики для закордонних держав впродовж найближчих п'ятьох років.

Довга посуха в Канаді і північних стейтах ЗДА

Шікаґо. — В північних стейтах ЗДА у Вайомінґу, Висконсіні, обидвох Дакотах, Монтані і Міннесоті та в канадійських провінціях Манітоби, Саскачевані і Альберти вже від двох майже місяців не було дощу, і внаслідок цього пошкодженe збіжжя на полях. Трава пожовкла, фармери продають худобу по дешевших цінах, бо не мають чим її кормити. Фармер з Монтані заявив, що дощ малощо поміг би, якби навіть тепер впав. Провінції Манітоби і Саскачевану стараються про те, щоб їх федеральний уряд в Оттаві визнав за райони, що значно потерпіли від посухи. В стейтах Монтана, Вайомінґ і Дакоти польові коники доїли решту збіжжя, яке ще не була знищила посуха. Департамент рільництва визнав вже деякі райони за навіщені катастрофою посухи, і внаслідок цього зможуть дістати допомогу федерального уряду.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СЕРЕДА, 12-го ЛИПНЯ 1961:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Клюб Поступовий", Відд. 70, в год. 7:00 веч., в УНДомі, при 90 Fleet St. Проситься прибути й відібрати свої чеки-дивіденди. — П. Костик, секр.

П'ЯТНИЦЯ, 14-го ЛИПНЯ 1961:

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. — Піврічні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 155, в год. 7:00 вечора, в залі УНДому, при 761 Стейт вул. На порядку нарад: звіти Контр. Комісії, та справа прогулянки на Союзівку в дні 16-го липня. — І. Будняк, секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 371, в год. 8:00 веч., в Січовій залі. — Ю. Баранюк, секр.

СУБОТА, 15-го ЛИПНЯ 1961:

ШИКАҐО — Південь, Ілл. — Б-во св. ап. Петра і Павла, Відд. 220, в год. 7:30 веч., в шкільній залі, при 4950 Подайна вул. — Управа.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. М. Грушевського, Відд. 219, в год. 7:00 вечора, при 675 So. 19th St. — М. Юров, секр.

ГЕМТРЕМК, Миш. — Збори Т-ва „Згода", Відд. 20, в год. 4:30 по пол., в залі Демократичного Клюбу, при Ґрейлінґ вул. — Я. Косів, секр.

Посмертні згадки

Андрій ТАРАС — довголітній член та невтомний працівник УНСоюзу, секретар 406 Відд. в Олифанті, Па., упокоївся в Бозі в суботу, 8-го липня 1961 року. Покійний нар. 1880 року, в селі Пристань, повіт Жовква, Зах. Україна. Похорон відбудеться в четвер, 13-го липня ц. р., в год. 9:00 ранку з церкви св. Кирила і Методія в Олифанті, Па. — Вічна Йому Пам'ять!
М. Мартинюк, секр.

Параскевія ВАРИЦЬКА, нар. в Полонній, Зах. Україна, — членка 477 Відд. УНСоюзу в Гадсоні, Н. Й., померла в дні 13-го червня 1961 р., на 81-му році життя. Покійна була членкою УНСоюзу впродовж 45 років, була щиревою парохіянкою укр. кат. церкви св. о. Миколая. Полишила у смутку 4 синів, 4 доньки, 17 внуків та 22 правнуків. Похорон відбувся 17-го червня 1961 р. на Гадсонський цвинтар, в супроводі 2 священиків, численної Родини, Членів УНСоюзу, Приятелів та Знайомих. — В. Ті П.!
Управа Відділу

Анастасія ШЕМБЕРКО, довголітня членка Т-ва „Українська Січ", Відд. 59 УНСоюзу в Бриджпорті, Конн., померла в дні 27-го травня 1961 р., по короткій недузі. Покійна нар. 1889 р., в селі Залипє, пов. Рогатин, Зах. Україна. Покійна полишила в смутку мужа Івана, прибраного сина Юрія Биха і 3 внуків. Похорон відбувся 31-го травня 1961 р., з пох. заведення до української прав. церкви, а опісля на цвинтар св. І. Хрестителя в Стратфорді, Конн., при участі Родини, Членів Т-ва, Приятелів і Знайомих. — Вічна Їй Пам'ять!
М. Галькевич, секр.

Михайло ПОПОВИЧ, — довголітній член Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 292 УНСоюзу в Дітройті, Миш., помер 12-го червня 1961 р. Покійний нар. 1892 р. в селі Комарно, пов. Рудки, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Анну, доньку Олену, сина Володимира, 3-ох братів, сестру і 3-ох внуків. Похорон відбувся 16-го червня 1961 р., з пох. заведення до церкви св. І. Хрестителя, при участі Родини, Членів Відділу та Знайомих. Покійного поховано на цвинтарі St. Hedwig. — Вічна Йому Пам'ять!
П. Федик, секр.

Тарзан, ч. 4676. Фона ратує Тарзана.

Смертельно поранений Горила загрожував падінням заглиблення . . .

Наполеглива лапа почала із тягнути Тарзана на схил скелі . . .

Але Фона прискочила до скелястої долівки і розпачливо вхопила мавполюда за ногу!